

งานบริหาร การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ในภาคเหนือ

นายสุบรรณ จันทร์คุณา

003668

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2519

The Educational Administrative Tasks of Changwad
Administration Organization Elementary Schools
in Northern Region

Mister Suban Chankunar

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1976

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ดร. อมรชัย ประธานกรรมการ

ดร. อรุณรัตน์ กรรมการ

ดร. อรุณรัตน์ กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

อาจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

ชื่อ นายสุบรรณ จันทร์कुณา

แผนกวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2518

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน
3. เพื่อทราบปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีที่ใช้ในการเลือกโรงเรียนสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

- ก. เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 20 ของจังหวัดในภาคเหนือ 16 จังหวัด ซึ่งได้ 3 จังหวัด
- ข. เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาใน 3 จังหวัดข้างต้น ซึ่งได้ทั้งหมด 15 โรงเรียน
- ค. แบบสำรวจซึ่งพิมพ์ใ้ส่งให้ผู้บริหารทั้งหมด (มีผู้บริหารซึ่งประจำอยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนจำนวนร้อยละ 13.33 แต่มีผู้บริหารฝ่ายปกครองเพียงร้อยละ 4.02) มีศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด และครูจำนวนร้อยละ 45.48 มีกรรมการการศึกษาและอุปการของ 15 โรงเรียนจำนวนร้อยละ 37.17 แล้วจึงได้อภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

1. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดปานกลาง โครงสร้างระบบบริหารการศึกษาของโรงเรียนนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่มีโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนที่คล้ายคลึงกัน คือมีโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาในโรงเรียนเป็นแบบองค์การที่มีโครงสร้างเป็นสายบังคับบัญชาสายเดียว (The Line Form of Structure) และมีบางแห่งที่ไ้พยายามปรับปรุงโดยอาศัยทฤษฎีทางการบริหารมาช่วยจัดรูปองค์การให้ดีขึ้น
2. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในทุก ๆ ด้านค่อนข้างมาก ยกเว้นงานในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนยังปฏิบัติงานในด้านนี้ค่อนข้างน้อย ส่วนที่ปฏิบัติมากที่สุด และรองลงไปตามลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ ฯ ด้านวิชาการ และด้านกิจการนักเรียน

3. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารงาน และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษา ทั้ง 5 ประเภทไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่มีผลต่อเนื่องมาจากการจัดระบบบริหาร การศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาที่พอ และปัญหาส่วนมากคล้ายคลึงกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Educational Administrative Tasks of Changwad
Administration Organization Elementary Schools
in Northern Region

Name Mr. Suban Chankunar

Department Educational Administration

Academic Year 1975

ABSTRACT

Purpose of this research

1. To study the organization of the administrative structure in provincial elementary schools in the Northern Region..
2. To study the educational administrative tasks in such elementary schools, especially relating to public relations and academic, personnel, student services and school business affairs including budgets.
3. To study the organizational problems of the administrative structure and the problems in the educational administrative tasks in the aporementioned schools.

Research Method

Methods used in selecting the schools for this research project were as follows:

a. Twenty percent of the Northern Regions' 16 Provinces were randomly selected, resulting in 3 provinces.

b. One percent of the elementary schools in each of these 3 provinces was randomly selected, resulting in a total of 15 schools.

c. Printed questionnaires were given to most administrators (13.33 % of the outside and inside administrators, but only 4.02 % of the political administrators), 45.48 % of the supervisors and teachers, 37.17 % of the parent-committees at each of these 15 schools. In some cases follow-up discussions were held to clarify points.

Findings

1. Most of the provincial elementary schools in the Northern Region are not the small or big school. The majority of the provincial elementary schools have a similar administrative structure; that is, the educational administrative structure which has the line form of structure. Only few of them are based on the educational administration theories.

2. Most of the provincial elementary schools in the Northern Region are working in all educational administrative tasks rather much, except the public relations task is little in action. The educational administrative tasks which are most in action and so on are: personnel, business affairs, academic and student

services.

3. Most of the provincial elementary schools in the Northern Region have the problems in the organization of the administrative structure and in five educational administrative tasks are similar. Most of the problems are affected from the educational system, Changwad Administration Organization does not well informed in educational administration. The problems occurred are similar in nature.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิญโญ สารท คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ ดร. พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะเจ้าหน้าที่กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมิตร คุณานุกร อาจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และโดยเฉพาะ อาจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมษ หัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อสำนักงาน - คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้มอบทุนอุดหนุนการวิจัย เพื่อการวิจัยเรื่องนี้ด้วยเป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในจังหวัด และอำเภอที่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างสังกัดอยู่ และคณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ที่เป็นโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างได้ที่ได้กรุณาให้ความสะดวก และช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนการให้ได้พบ และสัมภาษณ์อย่างเต็มที่ และเป็นกันเอง

อนึ่ง ยังมีผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือและอนุเคราะห์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อีกหลายท่านซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณท่านทั้งหลายเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้จากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมมอบเป็นเครื่องสักการะระลึกถึงพระคุณของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นผู้วางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย และได้ช่วยเหลืออนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุบรรณ จันทรคุณา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
รายการตารางประกอบ.....	ฐ
รายการแผนภูมิประกอบ.....	ต
รายการภาพประกอบ.....	ถ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ภูมิหลังทางภูมิศาสตร์ของการวิจัยในครั้งนี้.....	8
คำนิยาม.....	12
ลำดับขั้นในการเสนอขอมูล.....	16
2 ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
ประวัติความเป็นมาและระบบบริหารการประถมศึกษาของไทย.....	18
ประวัติความเป็นมาของการศึกษาประชาบาล.....	43
การจัดการศึกษาประชาบาล.....	46
ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา.....	56
การจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ.....	83
สรุป.....	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 กระบวนการวิจัย.....	95
4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ.....	331
บรรณานุกรม.....	340
ภาคผนวก.....	349
ประวัติการศึกษา.....	410

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

- 1 เปรียบเทียบจำนวนโรงเรียน นักเรียน และงบประมาณทาง
ด้านการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาประเภทต่าง ๆ..... 34
- 2 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาในองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่
ดูมาได้เป็นตัวอย่าง..... 97
- 3 แสดงจำนวนข้อทดสอบในแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สามกลุ่ม.....106
- 4 แสดงงานบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา ซึ่ง
ประจำอยู่ในโรงเรียน.....114
- 5 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการตามความเห็นของ
ผู้บริหารการศึกษาซึ่งประจำอยู่ในโรงเรียน.....120
- 6 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านบุคลากรตามความเห็นของ
ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งประจำอยู่ในโรงเรียน.....127
- 7 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านกิจการนักเรียนตามความเห็น
ของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งประจำอยู่ในโรงเรียน.....134
- 8 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านธุรการ การเงิน และบริการ
ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งประจำอยู่ในโรงเรียน.....139
- 9 แสดงงานบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา ซึ่ง
อยู่นอกโรงเรียน.....144

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

10 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการตามความเห็นของ
ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งอยู่นอกโรงเรียน.....150

11 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านบุคลากรตามความเห็นของ
ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งอยู่นอกโรงเรียน.....156

12 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านกิจการนักเรียนตามความเห็น
ของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งอยู่นอกโรงเรียน.....162

13 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านธุรการ การเงิน และบริการ
ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งอยู่นอกโรงเรียน....167

14 แสดงงานบริหารการศึกษากลับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษาฝ่าย
ปกครอง.....172

15 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการตามความเห็นของ
ผู้บริหารการศึกษาฝ่ายปกครอง.....177

16 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านบุคลากรตามความเห็นของ
ผู้บริหารการศึกษาฝ่ายปกครอง.....183

17 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านกิจการนักเรียนตามความเห็น
ของผู้บริหารการศึกษาฝ่ายปกครอง.....189

18 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านธุรการ การเงิน และบริการ
ตามความเห็นของผู้บริหารการศึกษาฝ่ายปกครอง.....194

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 19 แสดงงานบริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์ฝ่าย
สามัญศึกษาประจำจังหวัด และวิทยากรขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด.....199
- 20 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการตามความเห็นของ
ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด และวิทยากรของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....205
- 21 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านบุคลากรตามความเห็นของ
ศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด และวิทยากร
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด.....214
- 22 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านกิจการนักเรียนตามความเห็น
ของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด และวิทยากร
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด.....218
- 23 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านธุรการ การเงิน และบริการ
ตามความเห็นของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด
และวิทยากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด.....227
- 24 แสดงงานบริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนตามความเห็นของครูที่ประจำอยู่ในโรงเรียน231
- 25 แสดงงานบริหารการศึกษาด้านวิชาการตามความเห็นของครู
ที่ประจำอยู่ในโรงเรียน.....237

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 26 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นบุคลากรตามความเห็นของครูที่
ประจำอยู่ในโรงเรียน.....246
- 27 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นกิจกรรมนักเรียนตามความเห็นของ
ครูที่ประจำอยู่ในโรงเรียน.....250
- 28 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นธุรการ การเงิน และบริการตาม
ความเห็นของครูที่ประจำอยู่ในโรงเรียน.....259
- 29 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนตามความเห็นของประชาชน.....263
- 30 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นวิชาการตามความเห็นของ
ประชาชน.....271
- 31 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นบุคลากรตามความเห็นของ
ประชาชน.....277
- 32 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นกิจกรรมนักเรียนตามความเห็น
ของประชาชน.....280
- 33 แสดงงานบริหารการศึกษาค้นธุรการ การเงิน และบริการ
ตามความเห็นของประชาชน.....286
- 34 แสดงการยอดของจำนวนผู้บริหาร ซึ่งปฏิบัติงานบริหารการศึกษา
5 ประเภทจำแนกตามประเภทผู้บริหารการศึกษา.....292

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 35 แสดงการยอดของจำนวนนักวิชาการในการปฏิบัติงานบริหาร
การศึกษา 5 ประเภทจำแนกตามประเภทของนักวิชาการ.....295
- 36 แสดงการยอดของจำนวนประชาชนในการปฏิบัติงานบริหาร
การศึกษา 5 ประเภท.....297
- 37 แสดงการยอดของจำนวนผู้บริหารการศึกษาทุกประเภทใน
การปฏิบัติงานบริหารการศึกษา 5 ประเภท.....299
- 38 แสดงการยอดของจำนวนนักวิชาการในการปฏิบัติงานบริหาร
การศึกษา 5 ประเภท.....301
- 39 แสดงการยอดของกุ่มประชากรทั้งหมดในการปฏิบัติงานบริหาร
การศึกษา 5 ประเภท.....303
- 40 แสดงการยอดของกุ่มประชากรทั้งหมดในการปฏิบัติงานบริหาร
การศึกษา 5 ประเภท จำแนกตามกุ่มประชากร.....305

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่

หน้า

- 1 แผนภูมิส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด..... 54
- 2 แผนภูมิการจัดองค์การงานการศึกษาประชาบาล..... 55

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่

หน้า

- 1 แสดงระบบบริหารการศึกษาของไทย..... 23
- 2 แผนผังแสดงโครงสร้างการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
ในสหรัฐอเมริกา..... 89
- 3 แสดงแผนภูมิการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาแบบ
องค์การที่มีโครงสร้างเป็นสายบังคับบัญชาสายเดียว.....112
- 4 แสดงแผนภูมิการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาแบบ
องค์การที่มีโครงสร้างที่มีสายบังคับบัญชาสายเดียว (The
Line Form of Structure) ในโรงเรียนขนาด
ปานกลางขึ้นไป และประยุกต์หลักทฤษฎีการบริหารงาน...113

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย